

4.000 Kč, vyminiv si zaplacení 3.000 Kč hotově a za 1.000 Kč pytel mouky proti zákazu ji zcizovati dle nařízení ze dne 11. června 1920 čís. 390 sb. z. a n. a odporuje prý spisům předpoklad nedovolenosti jednání proto, že žalovaný se námitkou nedovolenosti úmluvy v tom směru nebránil. O rozporu se spisy však nemůže býti řeči proto, že žalobce sám úmluvu onoho obsahu tvrdil, a žalovaný přemrštěnost ceny 4.000 Kč vytýkal. Běže-li tedy odvolací soud žalobcem samým tvrzenou úmluvu za základ svého rozhodnutí, neodporuje to spisům. Ale ani výtky, že soud bez námítky neplatnosti úmluvy k neplatnosti přihlédl, není opodstatněna. Zákaz zcizovati zásoby mlýnských výrobků na území republiky se nalézajících a sklizených v roce 1920 dle nařízení ze dne 11. června 1920 čís. 390 sb. z. a n. jest donucovacím předpisem práva veřejného, k němuž nutno i bez námítky stran z povinnosti úřadu přihlídnouti. Také neprávem vytýká dovolatel, že nejde o nedovolenou úmluvu proto, že prý žalovaný, jsa zemědělcem, který obilí k výrobě mouky potřebné sám sklídil, mohl ji zciziti, byla-li vzata ze zásob, určených pro domácnost. Nebylo to předně ani tvrzeno v prvé stolici, je to proto nedovolenou novotou; ale nehledě k tomu, bylo zcizení zakázáno bez ohledu na to, z jakých zásob byly zcizené mlýnské výrobky vzaty, a není správným názor dovolatelův, že on mohl mouku namletou pro domácí potřebu volně zcizovati. Nezáleží na tom, zda bylo zavedeno pro přestoupení zákazu zcizovacího proti dovolateli řízení trestní. Soud civilní může předběžnou otázku nedovolenosti smlouvy řešiti samostatně a byl by vázán jen odsuzujícím výrokem soudu trestního (§§ 268 a 191 c. ř. s.). Smlouva o zcizení mouky byla neplatna dle §u 4 onoho nařízení a směřovala proti zákonému zákazu, ježto nařízení ono bylo vydáno na místě zákona podle zákona zmocňovacího z 15. dubna 1920 č. 337 sb. z. a n., jak z úvodu jeho patrně, pročť jest smlouva taková proti zákazu dle §u 879 odst. první obč. zák. ničí a nemohla sploditi účinků právních. Úmluva o dání pytle mouky jako části úplaty za kabát je nedílným celkem celé smlouvy. Nešlo dle úmyslu stran o to, by kabát byl prodán za 4.000 Kč a mouka zvlášť koupena za 1.000 Kč, nýbrž podmínkou celé smlouvy bylo právě převzetí pytle mouky v ceně 1.000 Kč na kupní cenu. Proto nelze odděleně posuzovati zcizení kabátu za 4.000 Kč a mouky za 1.000 Kč, když cena 4.000 Kč byla slíbena s výhradou, že se za 1.000 Kč mouka převezme. Proto je celé právní jednání ničí a nelze z něho žalovati.

Čís. 4516.

Právní zástupce jest zavázán nahraditi klientu škodu, jež mu vzešla tím, že podal proti směnečnému platebnímu příkazu námítky, neopatřiv je též jménem klientovým. Nahraditi jest škodu v ten způsob, by kromě náhrady skutečně vzniklé škody přivoděn byl stav, předcházející vydání směnečného platebního příkazu.

(Rozh. ze dne 31. prosince 1924, Rv I 1637/24.)

Karel Š. podepsal směnku na 65.200 Kč jakožto vydatel, příjemcem byla firma R. a L. Směnka nebyla protestována a, když byl vydán proti

firmě R. a L. a Karlu S-ovi směnečný platební příkaz, dostavil se Karel S. do kanceláře žalovaného advokáta za účelem podání námitek proti příkazu. Žalovaný, jenž zastupoval též firmu R. a L., podal námítky, uvedl však jako namítajícího pouze firmu R. a L. a nikoliv i Karla S-a, následkem čehož byl platební příkaz proti Karlu S-ovi ponechán v platnosti. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se pak Karel S. na žalovaného, jednak zaplacení útrat prosouzeného sporu, jednak, by žalovaný byl uznán povinným zaplatiti nebo vyrovnati nároky směnečné věřitelky, zaříditi, by propustila žalobce ze směnečného závazku a exekuci proti němu zrušila, při čemž by bylo dáno žalovanému na vůli zbaviti se tohoto plnění zaplacením 66.294 Kč 74 h. **P r o c e s n í s o u d** p r v é s t o l i c e v onom směru uznal podle žaloby, v tomto směru žalobu zamítl. **O d v o l a c í s o u d** nevyhověl odvolání žalovaného, k odvolání žalobcovu pak vyhověl i druhé části žalobního žádání. **D ů v o d y:** K odvolání žalovaného: Žalovaná strana nepopírá, že převzala zastoupení žalobce v jeho směnečném sporu s bankou T. a bylo proto její povinností, by věc, jí svěřenou, vedla s pilí, poctivostí a svědomitostí, jak to již § 9 adv. ř. každému advokátu ukládá. Aby této své povinnosti náležitě mohla dostáti, měla vyzvědět na žalobci vše, čeho k hájení jeho práv bylo třeba, tedy především všechny okolnosti, jež mohly přijíti v úvahu jako základ pro jeho námítky proti směnečnému platebnímu příkazu. Prozíravosti této bylo zapotřebí tím spíše, poněvadž šlo o spor směnečný, ve kterém musí dlužník všechny své námítky proti směnečnému platebnímu příkazu uplatniti do 3 dnů, jinak s nimi propadá (§ 557 c. ř. s.). Nelzeť požadovati od strany, jež se obrátí na advokáta o radu, by ho sama upozorňovala na vše, co je pro spor důležité, jest naopak věci advokáta jako osoby práv znalé, která udílí radu za odměnu, by vyptáváním strany zjistil vše, čeho k obhájení jejích práv je třeba. V tom právě spočívá podstata informace, kterou advokát se svou stranou má sepsati (§ 9 čís. 3 adv. ř.). Žalované straně, jak sama doznává, byl směnečný platební příkaz, kterým uloženo žalobci zaplacení směnek, předložen, z něho však bylo vidno, že jest žalobce žalován jen jako vydatel. Tato okolnost, jakož i skutečnost, že nebyly přisouzeny útraty protestu, měla však nabádati žalovanou stranu, by uvažovala, zda nezanikl směnečný závazek žalobcův aspoň z toho důvodu, že nebyl sepsán protest a že směnky jsou promlčeny (čl. 41/2 a 78 odstavec první směn. ř.). Kdyby byla žalovaná strana jen trochu opatrně postupovala, nemohly jí tyto dvě tak důležité námítky, jež již samy o sobě zajišťovaly žalobci vítězství ve sporu, ujíti. Nepřijde proto na to, jakou informaci žalobce žalovanému dal, nýbrž jediné na to, jakou informaci by byl dal, kdyby byl dotazován tak, jak dotazován býti měl. Nesprávné právní posouzení spatřuje odvolání dále v tom, že soud procesní stojí na stanovisku, že žalovaná strana za žalobce námítky proti směnečnému platebnímu příkazu vůbec nepodala. Výtka tato jest lichá. Dle obsahu spisů směnečného sporu zamítl nejvyšší soud ve směnečném sporu banky T. proti žalobci o 65.000 Kč dovolání, jež nynější žalobce do potvrzujícího rozsudku tohoto soudu jako soudu odvolacího podal, proto, že žalobce, nepodav námitek proti směnečnému platebnímu příkazu se na sporu, který se k námítkám spolužalované tehdy firmy R. a L. rozvířil, vůbec účastniti nemohl, a

proto soud procesní nikterak nepochybil, postaviv se v tomto ohledu na totéž stanovisko, z něhož vycházel nejvyšší soud, to tím spíše, že stanovisko to odpovídá zákonu. Žalovaná strana je na omylu, majíc za to, že podala i za dnešního žalobce směnečné námitky. Měla by pravdu jen tehdy, kdyby byla na konci námitek buď ku jménu spolužalované firmy R. a L. připojila ještě jméno strany žalující, nebo kdyby tam nebyla uvedla ani jméno právě uvedené firmy a jen sama jako advokát námitky podepsala (§ 75 odstavec třetí c. ř. s.). To se však nestalo. Okolnost, že žalovaná strana opatřila směnečné námitky na konci toliko jménem firmy R. a L., nepřipouští jiného výkladu, než že námitky byly podány toliko firmou R. a L. Že v záhlaví námitek bylo uvedeno vedle jména této firmy i jméno žalobcovo, nerozhoduje, poněvadž tím bylo vyhověno toliko předpisu Šu 75 odstavec první c. ř. s., nikoli však i předpisu Šu 75 odstavec třetí c. ř. s. Tím, že byla k směnečným námitkám připojena plná moc žalobcova, nebylo předpisu Šu 75 odstavec třetí c. ř. s. učiněno zadost, když námitky byly podepsány toliko jménem firmy R. a L. Z okolnosti, že se v námitkách užívá zájmena »my«, nemůže žalovaná strana rovněž těžiti, poněvadž to je úkaz běžný, že firma v dopisech a podáních užívá o sobě čísla množného. Aby byly námitky straně dle Šu 84 c. ř. s. vráceny, k tomu nebylo příčiny, poněvadž, jsouc opatřeny jménem firmy R. a L. a podpisem advokátovým, předpisu Šu 75 c. ř. s. vyhovovaly.

K o d v o l á n í ž a l o b c o v u : Zamítaje druhou část žalobního žádání, kterou se domáhal žalobce obnovení stavu, jaký tu byl před prohlášením rozsudku v jeho směnečném sporu s bankou T., vychází procesní soud ve svém rozsudku z právního názoru, že žalobce má nárok toliko na náhradu škody hmotné t. j. škody, jež mu skutečně již vzešla, nikoliv však i na náhradu škody, které dosud neutrpěl. Tento právní názor žalobce napadá a to nikoli neprávem. Předmětem náhrady může býti nejen škoda hmotná, nýbrž za jistých okolností i škoda nehmotná, ideální. Rozdíl mezi oběma náhradami je pouze ten, že u škody druhé může náhrada spočívat toliko v navrácení do předešlého stavu, u škody první však i v náhradě peněžité, není-li obnovení dřívějšího stavu možné (§ 1323 obč. zák.). Tím, že byl pravoplatně odsouzen k zaplacení směnečné pohledávky, utrpěl žalobce na svých právech újmu ideální, poněvadž je stále v nebezpečí, že rozsudek proti němu vydaný bude v cestě exekuce vykonán, tím pak, že se tak z části skutečně i stalo, utrpěl i újmu hmotnou. I újmu ideální musí žalovaná strana žalobci nahraditi, poněvadž obnovení dřívějšího stavu je možné. Propustí-li totiž banka T. žalobce ze směnečného závazku a exekuci proti němu zruší, bude se míti věc právě tak, jakoby žalovaný nebyl vůbec k placení odsouzen. Aby byl žalobce ze směnečného závazku vůči uvedené bance sprostěn, je v moci žalované strany. Stačí k tomu, by uvedena banka byla zaplacena a žalobce jako dlužník by dal k tomu souhlas (§ 1423 obč. zák.), nebo aby se žalovaná strana jinak o propuštění žalobce z jeho závazku s uvedenou bankou dohodla. Je-li však náprava obnovením původního stavu možná, měla býti žalovaná strana odsouzena i ve směru zamítnutého žádání žalobního a poněvadž se tak nestalo, bylo odvolání žalobcovu vyhověno.

N e j v ý š š í s o u d nevyhověl dovolání žalovaného.

D ů v o d y:

Všecky výtky, jimiž uplatněny jsou dovolací důvody §u 503 čís. 1 až 4 c. ř. s., byly předneseny již v řízení odvolacím, byly soudem druhé stolice výstižně vyvráceny, a postačí proto v první řadě poukaz na důvody napadeného rozsudku, jimž dovolání neoprávněně vytýká neúplnost a nesprávnost. Dovolací soud stojí i v tomto sporu na názoru, vysloveném rozhodnutím č. j. Rv I 605/22, že žalovaný nepodal námitky proti směnečnému platebnímu rozkazu za žalobce, nýbrž že podal je jen za spolužalovanou firmu R. a L. Postačí proto prokázaná skutečnost, že žalobce dal příkaz koncipientovi žalovaného, by podal námitky, a nezáleží na bližší informaci s příkazem tím udělené. Námitka, že žalobce mohl a měl podati žalobu opoziční, byla vyvrácena již odvolacím soudem, jenž správně poukázal na nedostatek hlavního předpokladu § 35 ex. ř., t. j. dobu, kdy vznikla skutečnost, zrušující vymáhaný nárok. Dovolatel odkazuje se na příslušné důvody. Neoprávněna je dále výtku, že bylo povinností nižších soudů, vyvoditi ze skutkového přednesu stran pro žalobce možnost žaloby na obnovu podle §§ 530 a 556 c. ř. s., i když žalobce možnosti této v řízení před prvním soudem nenamítl. Žalovaný má patrně na mysli žalobu podle §u 530 čís. 7 c. ř. s., neboť dovozuje, že žalobce dozvěděl se o zaplacení směnečného dluhu teprve po rozsudku. Žalovaný sice této skutečnosti nepřednesl, ale tvrdí dodatečně, že žalobce ji doznal při informativním výslechu. Avšak proti platebnímu příkazu směnečnému, proti němuž nebyly podány námitky (sr. shora), není žaloba o obnovu přípustna (sr. rozh. nejv. soudu víd. ze dne 5. června 1907, čís. 4881 čís. 1089 úř.). Totéž platí o tvrzeném nároku žalobcově na vrácení směnečné částky, o niž byla směnečná věitelka prý bezdůvodně obohacena. Žalovaný přehlíží, že nárok uvedené věitelky proti žalobci založen byl soudním rozsudkem, k němuž došlo vinou žalovaného, t. j. tím, že nevznnesl včas námitky proti směnečnému platebnímu příkazu na žalobce. Pokud jde o další prosbu žalobní, nejde tu ve skutečnosti o škodu ideální, nýbrž o skutečnou hmotnou škodu. Jméno žalobcovo bylo rozsudkem zmenšeno o pohledávku, přisouzenou z jeho jmění směnečné věitelce. Jde tu o dluh, k jehož úhradě žalobce by musil věnovati stejnou část svého jmění, jehož nemůže použiti pro sebe k jinému účeli. Toto pasivum, vzniklé zaviněním žalovaného, je pro žalobce skutečnou škodou, neboť váže stejnou část jeho aktiv. Odvolací soud přihlédl právem k tomuto závazku žalobcovu jako ke škodě, k jejíž náhradě je žalovaný povinen. Jde tu proto o obnovu dřívějšího stavu podle §u 1323 obč. zák. Jakým způsobem se tak stane, je žalovanému ponecháno na vůli, a rozsudek naznačuje některé ze způsobů, jak se tak státi může. Pro případ, že by přes to nemohl býti nárok žalobci přisouzený proveden, ponechává § 368 ex. ř. žalobci poslední možnost domáhati se náhrady interese, čímž bude moci žalovaný zhostiti se závazku svého vůči žalobci.

Čís. 4517.

Nevyslovily-li se nižší soudy o otázce přípustnosti pořadu práva formálním pravoplatným usnesením, lze se dovolacímu soudu otázkou tou zabývatí.